

Pomoc UE na rzecz uchodźców

Problem imigrantów i uchodźców spoza UE do państw UE jest jednym z najważniejszych wyzwań, przed jakimi stoi obecnie Unia Europejska. Przemieszczanie się ludności do krajów europejskich nie jest jednak zjawiskiem nowym. Wystarczy choćby wskazać na proces emigracji mieszkańców państw postkolonialnych (zwłaszcza Afryki i Południowo-Wschodniej Azji) do byłych metropolii na terytorium integrującej się Europy.¹

W następnym dziesięcioleciu znaczącemu wzrostowi ilościowemu ulegały ruchy migracyjne z regionu Południowo-Wschodniej Azji na obszar Europy. Wiązały się one z występującymi także współcześnie w licznych państwach regionu problemami demograficznymi oraz przeludnieniem. Zakończenie zimnej wojny i demontaż systemu dwubiegunowego wywołał swoiste "uwolnienie" koncesjonowanych dotąd przez okoliczności polityczne w wielu regionach świata ruchów migracyjnych. Od kilkunastu lat mamy zatem do czynienia ze stale wzrastającą dynamiką migracji ludności na obszar Unii Europejskiej. Obecnie kraje UE zmagają się z falą uchodźców oraz imigrantów, która wywołała w Europie najostrejszy kryzys migracyjny od II wojny światowej. Uciekinierzy - głównie z Afryki i Bliskiego Wschodu - napływają przez Morze Śródziemne, a także przez Bałkany Zachodnie. Unia Europejska podejmuje szereg doraźnych działań mających na celu rozwiązanie problemu dotyczącego masowego przemieszczania się obywateli spoza Europy na terytorium Unii. Spośród stałych aktywności UE na rzecz uchodźców na szczególną uwagę zasługuje tradycja udzielania schronienia osobom prześladowanym, która jest pielęgnowana w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji. Azyl jest jednym z praw podstawowych, których ochrona jest kluczowa dla tożsamości Europy.

Wspólny europejski system azylowy

Azylu udziela się osobom uciekającym przed prześladowaniem lub poważną krzywdą. Udzielanie go jest międzynarodowym zobowiązaniem, wynikającym z konwencji genewskiej

---

¹ Jedynie proces dekolonizacji posiadłości francuskich spowodował (wraz z jej departamentem zamorskim – Algierią) ruchy migracyjne prawie 10 milionów osób.

dotyczącej statusu uchodźców z 1951 r. Na obszarze, na którym obowiązuje swoboda przemieszczania się, niezbędne jest stosowanie wspólnego podejścia do azylu na terytorium całej UE.² W 1999 r. państwa członkowskie UE zobowiązały się do stworzenia wspólnego europejskiego systemu azylowego. Miało to na celu sprostanie rosnącym wyzwaniom azylowym na poziomie europejskim. W kolejnych latach UE przyjęła wiele istotnych środków legislacyjnych, by zharmonizować różne systemy azylowe państw członkowskich. Uzgodniono nowe przepisy UE, wprowadzając wspólne wysokie normy i umacniając współpracę w celu zapewnienia równego traktowania osób ubiegających się o azyl w ramach otwartego i sprawiedliwego systemu, niezależnie od miejsca złożenia wniosku. Rozporządzenie Dublińskie reguluje, który kraj jest odpowiedzialny za rozpatrzenie wniosku o azyl (z reguły jest to kraj, przez który ubiegający się o azyl wjechał na teren Unii Europejskiej). Wnioskujący o azyl nie mogą być przekazywani do krajów UE, w których istnieje ryzyko nieludzkiego lub poniżającego traktowania.³

Przepływy osób ubiegających się o azyl nie są stałe ani nie występują równomiernie na terytorium całej UE. W ostatnich latach ich liczba zmieniała się z poziomu 425 tys. wniosków o udzielenie azylu w państwach UE-27 w 2001 r. do poniżej 200 tys. w 2006 r. W 2012 r. wniosków było ponad 330 tys.⁴ UE pełni ważną rolę w kwestii azylu i przesiedleń wewnątrz i na zewnątrz Unii, gdyż prawo i praktyka UE znacząco wpływają na rozwój mechanizmów ochrony uchodźców w wielu innych krajach⁵

Fundusz Azylu, Migracji i Integracji

Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (FAMI) został ustanowiony na lata 2014-2020. Ten nowy fundusz UE zastąpi trzy dotychczasowe fundusze z Programu ogólnego SOLID - Solidarność i zarządzanie przepływami migracyjnymi: Europejski Fundusz na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich (EFIOPT), Europejski Fundusz na rzecz Uchodźców (EFU) oraz Europejski Fundusz Powrotów Imigrantów (EFPI).

Głównym celem FAMI jest przyczynienie się do skutecznego zarządzania przepływami migracyjnymi i do realizacji, wzmocnienia i rozwoju wspólnej polityki w zakresie azylu, ochrony uzupełniającej i ochrony czasowej oraz wspólnej polityki imigracyjnej z pełnym poszanowaniem praw i zasad zapisanych w karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe poprzez realizację celów szczegółowych, tj. poprzez wzmocnienie i rozwijanie wspólnego europejskiego systemu azylowego, wspieranie legalnej

² Wspólny europejski system azylowy, http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/ceas-fact-sheets/ceas_factsheet_pl.pdf

³ Polityka azylowa UE, <http://www.unhcr-centraleurope.org/pl/co-robimy/zapewnienie-ochrony-prawnej/polityka-azylowa-unii-europejskiej.html>

⁴ Wspólny europejski system azylowy, , http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/ceas-fact-sheets/ceas_factsheet_pl.pdf

⁵ Polityka azylowa UE, <http://www.unhcr-centraleurope.org/pl/co-robimy/zapewnienie-ochrony-prawnej/polityka-azylowa-unii-europejskiej.html>

migracji do państw członkowskich zgodnie z ich potrzebami, ulepszenie skutecznych strategii powrotów imigrantów do krajów ich pochodzenia oraz wzmacnianie solidarności i podziału odpowiedzialności pomiędzy państwami członkowskimi poprzez współpracę. W ramach celów szczegółowych zostały wyodrębnione tzw. cele krajowe, które są jednakowe dla wszystkich państw członkowskich (tabela 1.)

Tabela 1. Cele Funduszu Azylu, Migracji i Integracji

	Cele szczegółowe UE	Cele krajowe
Azyl	Wzmocnienie i rozwój wszystkich aspektów Wspólnego Europejskiego Systemu Azylowego	<ul style="list-style-type: none"> - Recepcja/azyl (systemy azylowe oraz recepcyjne) - Ewaluacja polityki azylowej - Przesiedlenia
Integracja i migracja legalna	Wsparcie legalnej migracji do państw członkowskich Unii Europejskiej (UE) zgodnie z ich potrzebami gospodarczymi i społecznymi, takimi jak potrzeby rynku pracy, przy jednoczesnym zagwarantowaniu spójności systemów integracyjnych państw członkowskich UE, oraz promowanie skutecznej integracji obywateli państw trzecich w UE	<ul style="list-style-type: none"> - Migracja legalna - Integracja - Budowanie zdolności
Powroty	Zwiększenie sprawiedliwych i skutecznych strategii powrotowych w państwach członkowskich, które przyczyniają się do zwalczania nielegalnej migracji, z naciskiem na trwałość i stabilność powrotu, oraz skutecznej readmisji w państwach pochodzenia i tranzytu	<ul style="list-style-type: none"> - Środki towarzyszące procedurom powrotu - Środki w zakresie powrotów - Współpraca
Solidarność	Przekazywanie wnioskodawców i/lub beneficjentów ochrony międzynarodowej	Relokacje

Źródło: <http://biuletynmigracyjny.uw.edu.pl/pliki/pdf/biuletynmigracyjny48.pdf>

W nowej perspektywie finansowej zostały wyraźnie rozdzielone działania prowadzone przez państwa członkowskie samodzielnie (określone w Programie Krajowym) od działań wspólnych - ponadnarodowych i realizowanych w ramach tzw. Działań Specjalnych, jednak skierowanych do tej samej grupy docelowej.

Kryzys migracyjny w Europie

W połowie września 2015 r. kolegium komisarzy zaprezentowało zestaw działań priorytetowych, które mają zostać podjęte w ciągu kolejnych sześciu miesięcy w celu zarządzania kryzysem związanym z uchodźcami.

Jedną z najważniejszych decyzji dotyczącą kwestii uchodźców w Europie było przyjęcie przez Parlament Europejski wniosku Komisji Europejskiej dotyczącego relokacji 120 tys. osób poszukujących azylu, z Grecji (50 400), Włoch (15 600) i Węgier (54 000) do innych krajów członkowskich UE. Wcześniej Parlament oraz Rada ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych przejęły decyzje o relokacji 40 tys. osób. Całkowita liczba osób, które poddane zostaną relokacji wyniesie zatem 160 000.⁶

Kolejnym krokiem w rozwiązywaniu problemu dotyczącego masowego przemieszczania się obywateli spoza UE było wypracowanie przez przywódców państw członkowskich podczas szczytu Rady Europejskiej ośmiu kluczowych założeń dotyczących problemu uchodźców i imigrantów :

- 1) Minimum miliard euro pomocy finansowej dla uchodźców syryjskich w rejonie Bliskiego Wschodu z biura Wysokiego Komisarza ONZ ds. uchodźców oraz Światowego Programu Żywnościowego.
- 2) Pomoc finansowa dla krajów bliskowschodnich, które przyjęły do siebie znaczne liczby uchodźców z Syrii.
- 3) Wznowienie dialogu z Turcją
- 4) Pomoc dla krajów Bałkanów Zachodnich w opanowaniu problemu napływu imigrantów.
- 5) Zwiększenie środków na unijne instrumenty na rzecz wsparcia finansowego - Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (AMIF) oraz Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (sekcja granic).
- 6) Więcej środków przeznaczanych na awaryjny fundusz powierniczy dla ustabilizowania kryzysu migracyjnego w Afryce Północnej.
- 7) Poprawa kontroli na granicach zewnętrznych UE.
- 8) Hot spoty w krajach granicznych UE.⁷

⁶ Tak dla uchodźców, http://ec.europa.eu/polska/news/150917_relokacja_pl.htm

⁷ Ile będzie nas kosztować pomoc uchodźcom? <http://swiat.newsweek.pl/kryzys-imigracyjny-decyzje-unii-ilu-uchodzcow-przyjmie-polska,artykuly,371026,1.html>

30 września 2015 roku Komisja Europejska przedstawiła pierwsze konkretne propozycje dotyczące unijnych środków w wysokości 1,7 mld euro na lata 2015 - 2016, przeznaczonych na działania związane z kryzysem migracyjnym.

Początkowo Komisja Europejska uruchomi 801,3 mln euro na wsparcie działań priorytetowych, tj.:

- **100 mln euro** na zasilenie Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (AMIF) oraz Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ISF) celem udzielenia pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych państwom członkowskim UE najbardziej dotkniętym kryzysem.
- **1,3 mln euro** na zwiększenie finansowania agencji Frontex, Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu oraz Europolu.
- **300 mln euro** na wzmocnienie Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (ENI), celem zwiększenia regionalnego funduszu powierniczego UE (odpowiedź na kryzys w Syrii),
- **200 mln euro** na zapewnienie bezpośrednich środków umożliwiających reagowanie na potrzeby UNHCR i Światowego Programu Żywnościowego oraz innych organizacji w celu szybkiej pomocy uchodźcom.

Ponadto w październiku 2015 roku Komisja ma zaproponować dodanie 900 mln euro do projektu budżetu na 2016 r., aby wesprzeć następujące działania priorytetowe w 2016 r.:

- **600 mln euro** na Fundusz Azylu, Migracji i Integracji oraz Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz na zwiększenie zatrudnienia w agencjach Frontex, EASO i Europol.
- **300 mln euro** na udzielenie pomocy humanitarnej uchodźcom, którzy znaleźli schronienie w krajach sąsiadujących z Syrią i innych państwach trzecich.⁸

Stan na 30.09.2015r.

Źródła:

Budżet na migracje, http://ec.europa.eu/polska/news/150930_migration_pl.htm

---

⁸ Budżet na migracje, http://ec.europa.eu/polska/news/150930_migration_pl.htm

Fundusz Azylu, Migracji i Integracji,

<http://biuletynmigracyjny.uw.edu.pl/pliki/pdf/biuletynmigracyjny48.pdf>

Ile będzie nas kosztować pomoc uchodźcom? <http://swiat.newsweek.pl/kryzys-imigracyjny-decyzje-unii-ilu-uchodzcow-przyjmie-polska,artykuly,371026,1.html>

Polityka azylowa UE, <http://www.unhcr-centraleurope.org/pl/co-robimy/zapewnienie-ochrony-prawnej/polityka-azylowa-unii-europejskiej.html>

Tak dla uchodźców, http://ec.europa.eu/polska/news/150917_relokacja_pl.htm

Wspólny europejski system azylowy, http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/ceas-fact-sheets/ceas_factsheet_pl.pdf

Przygotował:

Punkt Informacji Europejskiej

Europe Direct – Poznań

przy Wielkopolskiej Izbie Rzemieślniczej w Poznaniu

al. Niepodległości 2, 61-874 Poznań

tel. 61 8521670

e-mail: europedirect-poznan@irpoznan.com.pl, www.europe-direct.poznan.pl

Projekt współfinansowany ze środków Komisji Europejskiej

